

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Економіка та географія природокористування

Освітня програма ОП "Середня освіта (Географія)"
Спеціальність 106 "Географія"; 014 "Середня освіта (Географія)"
Галузь знань 10 "Природничі науки", 01 "Освіта"
Рівень вищої освіти перший бакалаврський
географічний факультет

Мова навчання українська

Розробник: Грицьку Вероніка Степанівна, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, кандидат географічних наук

Профайл викладача (-ів) <http://ecogeo.cv.ua/грицьку-вероніка-степанівна/>

Контактний тел. +380502675344

E-mail: veronika-hrytsku@ukr.net

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=172>

Консультації
присутності

Очні консультації: кількість годин і розклад

Онлайн-консультації: вівторок з 11-30 до 12-50.
Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни. Наука «Економіка та географія природокористування» розглядає теоретичні та практичні аспекти сучасного природокористування. Висвітлює сучасну еколого-економічну ситуацію у використанні ресурсів Землі, головні об'єкти забруднення ресурсів та їх вплив на навколишнє середовище.

2. Метою курсу «Економіка та географія природокористування» є вивчення економічних основ взаємодії суспільства і природи, формування у студентів еколого-економічного світогляду та надання їм відповідних знань, які дозволять майбутнім фахівцям не лише визначити рівень забруднення довкілля, величину завданої йому шкоди, але й вести ефективну цілеспрямовану роботу з його охорони і відновлення.

3. Пре реквізити: *географічні, економічні та біологічні науки.*

4. Результати навчання.

знати: - основні тези завдань науки економіка та географія природокористування на сучасному етапі;

- основні можливості та науково-практичні підходи до проблем економіки природокористування;

- основи з теорії та практики сучасного природокористування;

-необхідність екологізації всіх сфер життя людства, раціонального використання ресурсів;

- втілювати необхідні екологічні переконання і практичні навички, моральні принципи та активну соціальну позицію в галузі охорони навколишнього природного середовища і раціонального природокористування;

- принципи раціонального природокористування;

-основні напрями ефективного використання економікою природних ресурсів а також пошуку та ліквідації збитків від забруднень навколишнього середовища.

вміти:-пояснювати вплив на навколишнє середовище при використанні природних ресурсів у різних галузях народного господарства;

-використовувати свої теоретичні знання на практиці;

-пояснювати господарникам-практикам негативний вплив на навколишнє середовище при негативному чи надмірному використанні тих чи інших природних ресурсів;

- розуміти і пояснювати види забруднення навколишнього середовища.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	4	120	30	30	-	-	60		залік
Заочна	3	5	4	120	8	8	-	-	10 4		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи науки економіка та географія природокористування а також використання і охорона земельних і водних ресурсів.											
Тема 1. Економіка та географія природокористування як наука.	8	2	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 2. Еколого-економічна ситуація в Україні.	8	2	2	-	-	4	7	-	1	-	-	6
Тема 3. Визначення збитків від забруднення та ефективності екологічних заходів.	8	2	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 4. Економічні важелі боротьби із забрудненням природного середовища.	8	2	2	-	-	4	7	-	1	-	-	6
Тема 5. Охорона і раціональне використання земельних ресурсів України та світу.	14	4	4	-	-	6	16	2	-	-	-	14
Тема 6. Охорона і раціональне використання водних ресурсів.	14	4	4	-	-	6	16	-	2	-	-	14
Разом за ЗМ1	60	16	16	-	-	28	60	4	4	-	-	52
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Економічна ефективність та екологічні наслідки використання ресурсів Землі.											
Тема 7. Охорона і раціональне використання ресурсів повітряного басейну.	16	4	4	-	-	8	18	2	-	-	-	16
Тема 8. Охорона і раціональне використання лісових ресурсів.	16	4	4	-	-	8	17	1	2	-	-	13
Тема 9. Мінерально-сировинні ресурси, їх використання та охорона.	8	2	2	-	-	4	9	-	1	-	-	8
Тема 10. Енергетичні	10	2	2	-	-	6	8	1	-	-	-	7

ресурси світу їх використання та охорона.													
Тема 11. Ресурси світового океану, їх використання та охорона.	10	2	2	-	-	6	8	-	1	-	-	-	7
Разом за ЗМ 2	60	14	14	-	-	32	60	4	4	-	-	-	51
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	8	8	-	-	-	104

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Економіка та географія природокористування як наука.
2	Еколого-економічна ситуація в Україні.
3	Визначення збитків від забруднення та ефективності екологічних заходів.
4	Економічні важелі боротьби із забрудненням природного середовища.
5	Охорона і раціональне використання земельних ресурсів України та світу.
6	Охорона і раціональне використання водних ресурсів.
7	Охорона і раціональне використання ресурсів повітряного басейну.
8	Охорона і раціональне використання лісових ресурсів.
9	Мінерально-сировинні ресурси, їх використання та охорона.
10	Енергетичні ресурси світу їх використання та охорона.
11	Ресурси світового океану, їх використання та охорона.

5.4 Теми самостійних робіт

№	Назва теми
1	Історичний процес розвитку економіки природокористування як науки.
2	Необхідний рівень економіко-екологічної освіти спеціалістів вищої кваліфікації.
3	Здоров'я людини та навколишнє середовище.
4	Напрямок економічної екології в зарубіжних країнах.
5	Економіка природокористування в загальнонауковому контексті парадигми сталого розвитку біосфери та суспільства.
6	Проблематичні напрямки в розвитку науки економіки природокористування.
7	Історичний процес розвитку землеробства.

8	Основні напрями екологізації землекористування.
9	Методи визначення якості та очищення стічних вод.
10	Правова охорона водних ресурсів.
11	Розвиток заповідників та курортно-рекреаційних районів.
12	Ресурси лісових лікарських рослин, плодів і ягід.
13	Взаємодія життєвих процесів в біосфері і її компонентів.
14	Природне очищення атмосфери.
15	Проблеми захоронення відходів атомних електростанцій в зарубіжних країнах.
16	Аналіз накопичення, транспортування, зберігання, переробки відходів виробництва

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю:

- усне опитування;
- реферат;
- практична робота;
- тестування;
- тематична та модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю – іспит.

Засоби оцінювання

- картографічні, аналітично-картографічні роботи;
- реферати;
- контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно Знання предмету з економіки та географії природокористування міцні й глибокі, виходять межі навчальних програм, підручників.
Добре	B (80-89)	Дуже добре. Знання предмету з економіки та географії природокористування використовуються вільно, легко і самостійно переносяться на нові види

		діяльності в межах обраної спеціальності.
	C (70-79)	Добре. Знання з предмету «Економіка та географія природокористування» на належному рівні, в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Студент з допомогою викладача вирішує задачі з практичних занять. Засвоїв на належному рівні теоретичний лекційний матеріал.
Задовільно	D (60-69)	Задовільно. Знання з предмету «Економіка та географія природокористування» завчені з підручника, висвітлюються за допомогою конспекту. Самостійно використовуються в завчених умовах і ситуаціях та на нові види діяльності переносяться тільки за допомогою викладача. Студент здатний відповідати тільки на поставлені питання викладачем.
	E (50-59)	Достатньо. Студент слабо орієнтується в знаннях з предмету «Економіка та географія природокористування». Знання його носять фрагментальний характер, висвітлюються за допомогою конспекту та додаткових питань викладача.
Незадовільно	FX (35-49)	Незадовільно з можливістю повторного складання. Студент не показав необхідних знань з економіки та географії природокористування, не володіє основними поняттями, закономірностями, правилами, не виконав більшу частину практичних робіт.
	F (1-34)	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом. Студент зовсім не орієнтується в предметі економіка та географія природокористування, не

		захистив жодної практичної роботи, потребує виконання значної подальшої роботи.
--	--	---

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												За лі к	Су ма	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	10 0	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	КР1	T1	T2	T3	T4	T5	К Р 2		
4	4	4	4	4	4	11	4	4	4	3	3	7		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів,
КР – модульні контрольні роботи.

T1, T2 ... T24 – теми змістових модулів,
КР – модульні контрольні роботи.

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контекст : моногр. / Міжнар. рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук. кер. М. З. Згуровський. – К. : НТУУ «КПІ», 2010. – Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку. – 359 с.
2. Баб'як О. С. Екологічне право України : навч. посіб. / О. С. Баб'як, П. Д. Біленчук, Ю. О. Чирва. – К. : Атіка, 2000. – 216 с.
3. Білявський Г. О. Основи екологічних знань : навч. посіб. / Г. О. Білявський, Р. С. Фурдуй, І. Ю. Костіков. – К. : Либідь, 2002. – 346 с.
4. Білявський Г. О. Основи загальної екології: підручник для студентів природ. фак. вузів / Білявський Г. О., Падун М. М., Фурдуй Р. С. – 2-ге вид., зі змінами. – К. : Либідь, 1995. – 368 с.
5. Горбач Л. М. Міжнародні економічні відносини: підруч. для студ. вищих навч.закл. / Л. М. Горбач, О. В. Плотніков. – К. : Кондор, 2005. – 266 с.
6. Гринів Л. С. Екологічно збалансована економіка: проблеми теорії: монографія. / Л. С. Гринів. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 240 с.
7. Данилишин Б. М. Економіка природокористування / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, В. А. Голян. – К. : Кондор, 2010. – 465 с.
8. Джигирей В. С. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища (Екологія та охорона природи) : навч. посіб. / В. С. Джигирей, В. М.

Сторожук, Р. А. Яцюк; Мін-во освіти і науки України. – 2-е вид., доп. – Львів : Афіша, 2004. – 272 с.

9. Жук М. В. Розміщення продуктивних сил і економіка регіонів України : навч. посіб. / М. В. Жук, В. П. Круль. – Чернівці : Рута, 2002. – 293 с.

10. Кілінська К. Й. Геоекологічна концепція природокористування як основа реалізації природно-господарської різноманітності природногосподарських систем / К. Й. Кілінська // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – Вип. 614-615: Географія. – С. 54–57.

11. Колотило Д. М. Екологія і економіка : навчальний посібник / Д. М. Колотило; Мін-во освіти і науки України, Київський нац. економічний ун-т. – 2-е вид. доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2005. – 576 с.

12. Коржнев М. М. Економіка природокористування / М. М. Коржнев. – К. : КНУ, 2005. – 99 с.

13. Макарова Н. С. Економіка природокористування : навч. посіб. / Н. С. Макарова, Л. Д. Гармідер, Л. В. Михальчук. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 322 с.

14. Мельник Л. Г. Економічний механізм раціонального природокористування / Л. Г. Мельник // Основи стійкого розвитку. – Суми, 2005. – Розд. 22. – С. 511–549.

15. Методи оцінки екологічних втрат / За ред. Я. Г. Мельника та О. І. Карінцевої. – Суми : Університетська книга, 2004. – 288 с.

16. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – К. : Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. – 72 с.

17. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористування: підр. / Л. Г. Мельник. – Суми: Університетська книга, 2006. – 759 с.

18. Про надра: Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. . 19. Про охорону атмосферного повітря: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 50.

20. Про охорону здоров'я. Основи законодавства України // Голос України. – 1992. – 15 грудня.

21. Регіональна економіка та природокористування : навч. посібник / А. П. Голюков, О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова, П. О. Черномаз / за ред. А. П. Голюкова. – К. : ЦНЛ, 2011. – 352 с.

22. Ринкові механізми у сфері природокористування (концепція модернізації) / В. С. Кравців та ін. ; НАН України, Ін-т регіон. дослідж. – Львів, 2010. – 119 с.

23. Сучасні напрями економічного забезпечення раціонального природокористування в Україні / за наук. ред. акад. НААН України, д. е. н., проф. М. А. Хвесика, д. г.-м. н., проф. С. О. Лизуна ; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. – 64 с.

24. Хвесик М. А. Інституціональне забезпечення екологізбалансованого водокористування в сучасних умовах : моногр. / М. А. Хвесик, В. А. Голян, О. В. Яроцька, Н. В. Коржунова – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 455 с.

25. Царенко О. М. Основи екології та економіка природокористування : навч. посібник / О. М. Царенко, О. О. Несветов, М. О. Кадацький. – 2-е вид., стереот. – Суми : Університетська книга, 2004. – 400 с.

26. Черевко Г. В. Економіка природокористування : навч. посібник / Г. В. Черевко, І. В. Черевко, Н. І. Василенька. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 698 с.

7.2. Допоміжна

1. Андрієвський І. Д. Концепція реформування економічного механізму впровадження платежів за користування надрами / І. Д. Андрієвський // Фінанси України. – 2004. – №7. – С. 75–85.

2. Білобран О. Управління у сфері охорони довкілля та природокористування в Україні : проблеми та шляхи їх вирішення / О. Білобран, В. Котляренко. – К. : ВЕГА «Мама – 86», 2001. – 160 с.

3. Григорків В. С. Моделювання еколого-економічної взаємодії : навч. посіб. / В. С. Григорків. – Чернівці : Рута, 2007. – 84 с.

4. Данилишин Б. Ефект декаплінгу як фактор взаємозв'язку між економічним зростанням і тиском на довкілля / Б. Данилишин // Вісник НАН України. – 2008. – № 5. С. 12–18.

5. Закон України «Про екологічну експертизу» від 09.02.1995 № 45/95-ВР.

6. Закон України «Про концепцію державної регіональної економічної політики (проект)» № 37-2135/4.

7. Закон України «Про Концепцію переходу України до сталого розвитку» – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/laws/-laws/nuclear /92.htm>.

8. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» – Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41(зі змінами та доповненнями від 16 жовтня 2012 р. – № 5456-VI (5456-17).

9. Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики: Міжнародний документ від 22.06.1962 № 117/ Міжнародна організація праці [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 271

10. Конституційні основи екологічного права та їх місце в екологічній правовій системі. [Електронний ресурс]. – <http://www.info-prensa.com/ article-858.html>.

11. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року зі змінами та доповненнями. // Х. : Парус-Друк, 2012. – 48с.

12. Концепція сталого розвитку населених пунктів – Постанова ВРУ від 24.12. 1999 р. – № 1359-XIV.

13. Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів // довідник з питань економіки та фінансування

природокористування та природоохоронної діяльності. – К. : Геопринт, 2000. – С. 220–225.

14. Міронова Н. Г. Основи екології / Н. Г. Міронова – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bookdn.com/book_572.html.

15. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору» від 1 березня 1999 р. № 303 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 9. – С. 89–92. 273

8. Інформаційні ресурси

1. Декларация Конференции ООН по проблемам окружающей человека среды, Стокгольм, 5–16 июня 1972 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/russian/conferen/humanenv-/declarathenv.html>.

2. Документи ООН щодо сталого розвитку – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un-documents.net/k-001303.htm>.

3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

4. Казімірова Л. П. Основи екології / Л. П. Казімірова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bookdn.com/book_533.html.